

Latvijas Centrālais depozitārijs

Indars Aščuks

Latvijas Centrālā depozitārija valdes priekšsēdētājs

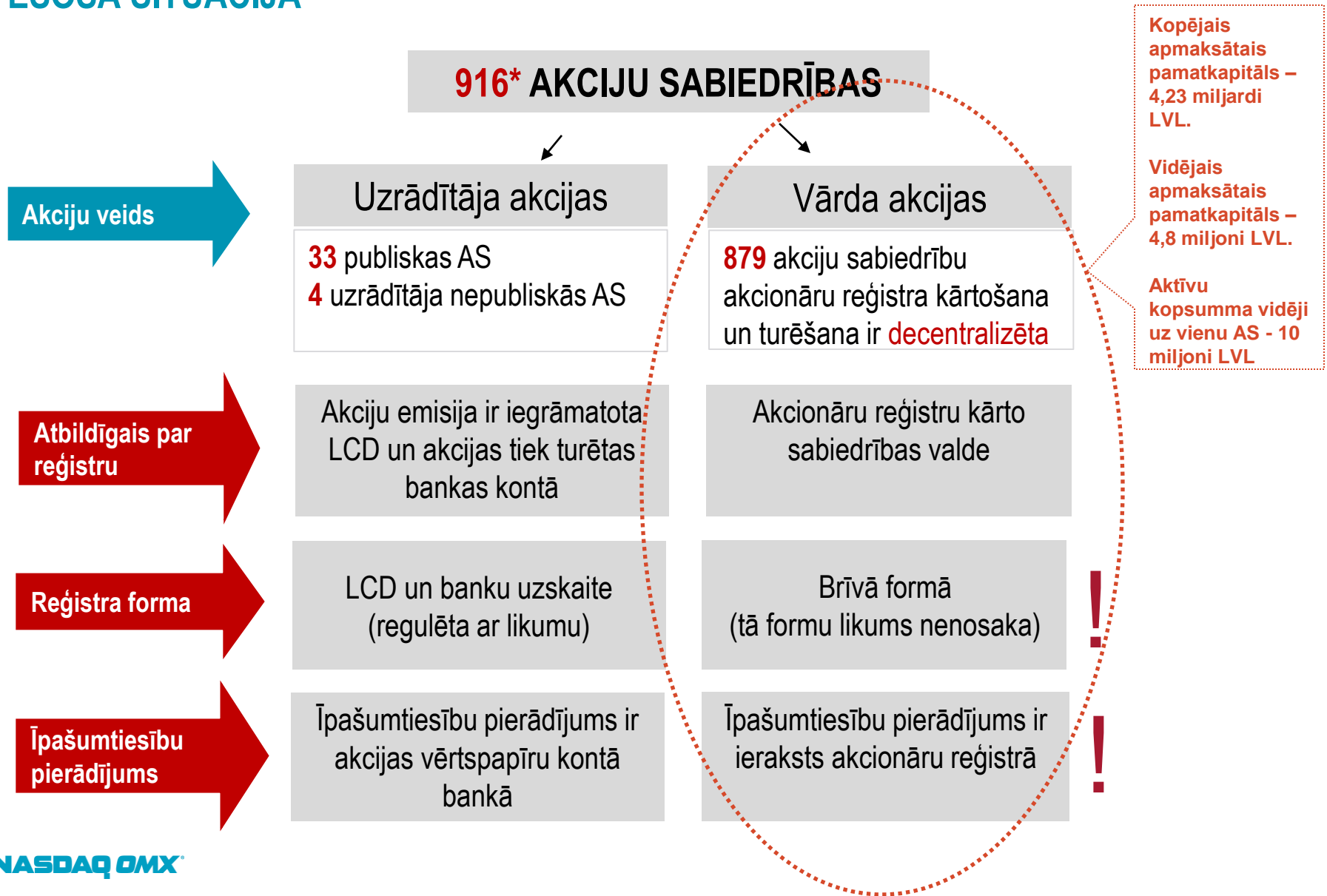
NASDAQ OMX® CENTRALIZĒTS AKCIONĀRU REĢISTRS LATVIJĀ

PROBLĒMA

LATVIJĀ NAV CENTRĀLĀ
AKCIONĀRU REĢISTRA VISĀM
AKCIJU SABIEDRĪBĀM

AKCIONĀRU UN AKCIJU UZSKAITE LATVIJĀ

ESOŠĀ SITUĀCIJĀ

PROBLĒMAS PATREIZĒJĀ DECENTRALIZĒTĀ UN NEREGULĒTĀ KĀRTĪBA UZŅĒMUMIEM AR VĀRDA AKCIJĀM

Situācija, kad Latvijā nav vienota akcionāru reģistra uzņēmumiem ar vārda akcijām, rada problēmas valstij, akcionāriem un pašām uzņēmumu valdēm.

Situācija ir nobriedusi par labu centralizēta un moderna reģistra izveidošanai.

Vārda akciju īpašniekiem un to mantiniekiem

Nedrošība uzņēmumu akcionāriem, nav iespēju izvēlēties glabāt akcijas banku kontos, zems īpašumtiesību aizsardzības līmenis. Tiesvedība par akcionāru reģistrā nelikumīgi veiktu ierakstu atzīšanu par spēkā neesošu ilgst 2-6 gadus.

Problēmas mantiniekiem ar mantojuma masas apzināšanu.

Valstij

Valsts nevar pilnvērtīgi veikt savas funkcijas attiecībā uz nodokļu iekasēšanu, mantojuma lietu kārtošānu, bezsaimnieka mantas apzināšanu un citos gadījumos.

Zems īpašumtiesību aizsardzības līmenis kopumā, neuzticība investīciju videi.

Uzņēmumu valdei

Neproporcionāla atbildība, riski tikt iesaistītai tiesvedībā.

LATVIJAS CENTRĀLAIS DEPOZTĀRIJS
UZTICAMS UN DINAMISKS
AUGSTAS DROŠĪBAS REĢISTRU UN
NORĒĶINU PAKALPOJUMI

LATVIJAS CENTRĀLAIS DEPOZITĀRIJS

DARBĪBA LATVIJĀ

Savas darbības laikā Depozitārijs ir nodrošinājis vērtspapīru un naudas norēķinus 10 miljardu latu apmērā

- Latvijas Centrālajam depozitārijam ir **15 gadus ilga pieredze** dažādu vērtspapīru uzskaitē, norēķinu veikšanā un reģistru kārtošanā.
- LCD veic **vērtspapīru centrālās bankas funkcijas** – elektroniski uzskaita, glabā un veic norēķinus ar visiem biržā kotētiem vērtspapīriem Latvijā, kā arī citiem Depozitārijā reģistrētiem vērtspapīriem.
- LCD ir **pieredze valsts nozīmes elektronisku reģistru uzturēšanā** – sadarbībā ar VSAA tas uztur Latvijas Pensiju sistēmas 2.līmeņa dalībnieku individuālo kontu reģistru.
- Depozitārija darbību nosaka un regulē **Finanšu instrumentu tirgus likums**, bet uzraudzību nodrošina **Finanšu un kapitāla tirgus komisija**.
- Depozitārija klienti ir **Valsts kase, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, bankas**, ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, biržā iekļautās akciju sabiedrības kā arī citas akciju sabiedrības.
- Depozitārija **sadarbības partneri** ir Latvijas Banka, Igaunijas un Lietuvas centrālie depozitāriji, Starptautiskais Vērtspapīru Centrālais depozitārijs *Clearstream*.
- Depozitārijs ietilpst pasaulē lielākajā biržu, norēķinu un tehnoloģiju kompānijā **NASDAQ OMX Group**.
- LCD vienīgajam ir **tiesības Latvijā piešķirt ISIN kodu** (unikāls starptautisks vērtspapīru emisijas identifikācijas kods)

LCD PIEREDZE

SEPTIŅI DAŽĀDI ELEKTRONISKI REĢISTRI, 1.2 MILJONI KLIENTU

Ar biržu saistīto uzņēmumu vērtspapīri

(90 000 klientu,
1.6 miljardi LVL)

Publisko akciju
sabiedrību
publiskās
emisijas
akcijas

Akciju
kapitalizācija
476 miljoni Ls

Publisko akciju
sabiedrību
slēgto emisiju
akcijas

Akcijas
iegrāmatotas
pēc
nominālvērtības

Latvijas valsts,
komercbanku,
citu uzņēmumu
korporatīvie
parāda
vērtspapīri

Kapitalizācija
900 miljoni Ls

Ieguldījumu
apliecības

Kapitalizācija
310 miljoni Ls

Citi uzņēmumu un iestāžu reģistri

(1,2 miljoni
klientu, 1
miljards LVL)

Valsts otrā
pensiju līmeņa
iedzīvotāju
individuālo
kontu reģistrs

1 156 771
personas,
kontu vērtība
870 miljoni Ls

Dažādu akciju
sabiedrību
slēgto emisiju
vārda akciju
reģistrs

Akcijas
iegrāmatotas
pēc
nominālvērtības

Dažādu akciju
sabiedrību
slēgto emisiju
uzrādītāja
akcijas

Akcijas
iegrāmatotas
pēc
nominālvērtības

LATVIJAS CENTRĀLAIS DEPOZITĀRIJS KĀ CENTRĀLAIS AKCIONĀRU REĢISTRA UZTURĒTĀJS PRIEKŠROCĪBAS

Depozitārijam ir unikāls IT, biznesa un finanšu kompetences apvienojums, reģistru sistēma integrēta banku tīklā, izveidota kopīga informācijas apmaiņas un norēķinu infrastruktūra ar bankām, kurā tiek pielietoti augsti datu drošības standarti un kriptogrāfijas metodes.

15 gadu pieredze

- Vērtspapīru uzskaitē, norēķinu veikšanā un reģistru kārtošanā
- Privāto personas datu apstrādē un uzglabāšanā
- Valsts nozīmes reģistru izstrādē un uzturēšanā

Pieejamība

- Depozitārija dalībnieki ir 16 Latvijas komercbankas
- Akcionāru apkalpošana - banku klientu apkalpošanas centros visā Latvijā
- Akcionāriem ātra un ērta informācijas pieejamība izmantojot internetbankas
- Droši norēķini (DVP princips)

Uzraudzība

- Depozitāriju uzrauga Finanšu un kapitāla tirgus komisija un pārrauga Latvijas Banka, tā darbību regulē Finanšu instrumentu tirgus likums

IT infrastruktūra

- Augstākie IT drošības standarti un darbības nepārtrauktība
- Šifrēta datu pārraide ar bankām, droši datu pārraides kanāli, saskaņotas informācijas apmaiņas procedūras
- Fiziskie un virtuālie serveri datu glabāšanai, datu arhivēšana un aizsardzība

AKCIONĀRU UN AKCIJU UZSKAITE LATVIJĀ

LCD PRIEKŠLIKUMS

Akciju veids

916* AKCIJU SABIEDRĪBAS

Vārda akcijas

Uzrādītāja akcijas

Atbildīgais par reģistru

Akciju emisija ir iegrāmatota LCD un akcijas tiek turētas bankas kontā

Īpašumtiesību pierādījums

Īpašumtiesību pierādījums ir akcijas vērtspapīru kontā bankā

Reģistra forma

LCD un banku uzskaitē (regulēta ar likumu)

Noteikta un vienota kārtība akcionāru un akciju uzskaitē neatkarīgi no akciju veida

IESPĒJAMĀIS AKCIJU UZSKAITES MODELIS VIENA LĪMEŅA UZSKAITE DEPOZITĀRIJĀ UN BANKU KONTOS

Modeļa apraksts

Viena līmeņa akciju uzskaites modelis nozīmē, ka:

- akciju kopējā emisija tiek ieģrāmatota Depozitārijā un akcionāriem tiek atvērti individuālie konti Depozitārija sistēmā;
- visiem akciju īpašniekiem ir atvērts vērtspapīru konts bankā, kurā informācija ir identiska ar personas kontu Depozitārijā;
- akcionāru apkalpošana, attaisnojuma dokumentu pārbaude un uzglabāšana notiek bankās un to klientu apkalpošanas centros;
- bankas ir atbildīgas par darījumu izpildes rīkojumu (akciju pārvešanu) iesniegšanu Depozitārijā;
- akciju īpašnieka maiņa ir notikusi tikai tad, kad darījums ir iereģistrēts Depozitārija reģistrā;
- Depozitārijs tiešsaistē un centralizēti nodrošina informācijas iegūšanu un sniegšanu par akcionāriem. Uzņēmumu reģistrs var tiešsaistē pieslēgties Depozitārija sistēmai.

Priekšrocības

- akcionāri var glabāt savas akcijas savos banku kontos un jebkurā laikā pierādīt savas īpašumtiesības;
- ir iespēja radīt tehnisko risinājumu, kas nodrošina, lai tiktu ievērotas pirmpirkuma tiesības;
- skaidra, regulēta un caurskatāma akcionāru reģistra vešanas kārtība;
- informācijas iegūšana no šāda centrālā reģistra var tikt nodrošināta tiešsaistē, kā arī tiešsaistē LCD varētu sniegt informāciju Uzņēmumu reģistram par izmaiņām akcionāru reģistros;
- uzraugošās iestādes (finanšu instrumentu tirgus uzraugošā institūcija, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas institūcija u.c.) ērti un ātri iegūst darbā nepieciešamo informāciju.

PAMATPRINCIPI CENTRALIZĒTAI AKCIJU UZSKAITEI LCD UN BANKĀS

Visu akciju sabiedrību akcijas tiek iegrāmatotas Latvijas Centrālā depozitārija uzskaites un norēķinu sistēmā.

Katrai akciju emisijai tiek piešķirts unikāls starptautisks vērtspapīru identifikācijas kods – ISIN.

Katram akciju īpašniekam tiek atvērta individuāls konts LCD uzskaites sistēmā, savukārt, akcionāram ir iespēja turēt savas akcijas vērtspapīru kontā bankā, kas ir LCD dalībniece.

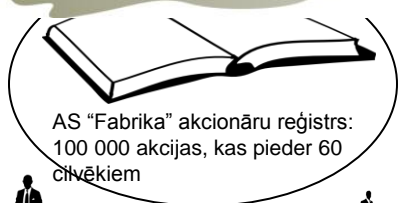
LCD un bankas nodrošina akciju īpašnieku un to īpašumā esošo akciju uzskaiti un glabāšanu pēc "spoguļattēla principa", t.i. LCD uztur centrālo visu akciju un to īpašnieku reģistru, darījumi ar akcijām notiek ar banku starpniecību, visas izmaiņas atspoguļojas LCD kārtotajā Centrālajā reģistrā un attiecīgajos bankas kontos.

Īpašumtiesību maiņa notiek tikai tad, kad attiecīgas izmaiņas ir reģistrētas LCD Centrālajā reģistrā. Tiek nodrošināta pirmpirkuma tiesību ievērošana.

LCD un bankas veic naudas un akciju norēķinus darījumos ar akcijām atbilstoši iesaistīto pušu izvēlētajam norēķinu veidam.

LCD vienoti un centralizēti ar banku starpniecību informē par vērtspapīru notikumiem un realizē to izpildi (piemēram, paziņo par akcionāru sapulci, veic dividenžu izmaksu).

IESPĒJAMĀIS AKCIJU UZSKAITES MODELIS

AS "Fabrika" akcionāru reģistrs:
100 000 akcijas, kas pieder 60 cilvēkiem

NASDAQ OMX

NASDAQ OMX

Latvijas Centrālais depozitārijs

- Kopējā AS "Fabrika" emisija 100 000 akcijas un katrs akcionārs tiek reģistrēti depozitārijā
- Akcijām tiek piešķirts ISIN kods

Depozitārijs un bankas nodrošina akciju īpašnieku un to īpašumā esošo akciju uzskaiti un glabāšanu pēc "spoguļattēla principa", t.i. Depozitārijs uztur centrālo visu akciju un to īpašnieku reģistru, darījumi ar akcijām notiek ar banku starpniecību, visas izmaiņas atspoguļojas Depozitārija kārtotajā Centrālajā reģistrā un attiecīgajos bankas kontos.

Hipotēku banka
AR DOMU PAR RĪTDIENU

Citadele

Swedbank

ABLV

DNB

SEB

TKB

TRASTA KOMERCBANKA

RIETUMU

un citas bankas

LATVIJAS CENTRĀLAIS DEPOZTĀRIJS
UZTICAMS UN DINAMISKS
AUGSTAS DROŠĪBAS REĢISTRU UN
NORĒĶINU PAKALPOJUMI

Indars Aščuks
Latvijas Centrālā depozitārija valdes priekšsēdētājs

Tālr.: 67212431
indars.ascuks@nasdaqomx.com

© Copyright 2011, The NASDAQ OMX Group, Inc. All rights reserved.

NASDAQ OMX[®]